

Vond barndom ødela hennes liv

Cecilie

fikk hjelp til slutt

Cecilie Eriksen Vigmostad (33) ble utsatt for så intens psykisk terror at hjelpeapparatet trodde hun var ødelagt for livet. Med god hjelp har hun nå fått et godt liv.

TEKST: ØYSTEIN MIKALSEN FOTO: EVA KYLLAND

Du er for feit. For lat. For stygg. For avhengig av din mor. For masete. For dum... Ukvemsordene og de negative tilbakemeldingene kom i en evig strøm fra morens kjæreste. Gradvis ble Cecilies selvtillit ødelagt. Den blide og tillitsfulle jenta var blitt en nervebunt av en tenåring med en lang, vond og vanskelig vei foran seg i det psykiatriske hjelpeapparatet.

– Det er forferdelig hvordan han ødela meg, sier Cecilie og blir stille mens de vonde minnene kommer tilbake til henne for n'ete gang. Minnene vil hun aldri bli kvitt og de ødelagte årene får hun aldri tilbake, men Cecilie har valgt å fokusere på at hun tross alt fortsatt er ung, med mange gode år foran seg som hun kan fylle med glede i stedet for frykt og selvforakt. – Det ville vært for passivt om

jeg bare skulle lullet meg inn i selvmedlidenhet. Jeg ønsker å bruke erfaringene jeg har hatt og all motgangen jeg har vært igjennom til å hjelpe både meg selv og andre med psykiske problemer til å få et bedre liv, sier Cecilie.

Historien hennes er intet mindre enn oppsiktsvekkende. For noen år siden hadde hjelpeapparatet nærmest gitt

▽ Cecilie synes det er rart å se i albumet og oppdage at 10 år av livet hennes mangler. Stefaren tok med seg alle bildene fra hun var 5 til hun var 15.

henne opp. Nå er den sosiale angsten borte, det samme er det elendige selvbildet. I dag jobber hun på voksenopplæringen og nyter å stå ansikt til ansikt med masse mennesker hver eneste dag. Endelig kan hun få lov til å gi av seg selv

▷ Cecilie fotograferte den sommeren alle problemene startet.

△ Det er rart å tenke på hvor sorgløst livet var for henne som liten, og hvor komplisert og tragisk alt skulle bli noen år etter at dette bildet ble tatt.

og ikke bare motta.

En psykopat

Cecilies mor ble gravid allerede som 17-åring, med en ung soldat fra Nord-Norge som gikk på befalskolen i Kristiansand. Da Cecilie ble født, var faren

allerede beordret videre til Sørreisa. Moren var ung og ville ikke flytte nordover. Dermed ble den unge moren eneforsørger for datteren sin. Helt til hun fant seg en samboer. Da Cecilie var fem år gammel, begynte problemene for alvor. Den nye kjæresten virket både snill og skikkelig ved første øyekast, men det skulle snart vise seg at skinnet bedro. Dette var en mann som slett ikke var grei, verken mot Cecilie eller moren

hennes.

– Jeg skjønnte det jo ikke den gangen, men nå ser jeg at han var en psykopat, sier Cecilie.

– Verken mer eller mindre.

Cecilie er veldig glad
i sin lille Vicky.

*"Ingen kunne se skadene
på sjelen min."*

Den nye kjæresten ville egentlig ikke vite av den fem-åringen han ufrivillig hadde fått med på lasset da han flyttet sammen med moren hennes, og han benyttet enhver anledning til å hakke på henne.

– Han sådde i meg alle problemene jeg har hatt siden, sier Cecilie og rister på hodet. Vi møter henne hjemme i leiligheten i utkanten av Kristiansand. Det er ingenting ved den blide 33-åringen i sofaen foran oss som røper at hun har vært så langt nede at helsevesenet på et tidspunkt avskrev henne som et håpløst tilfelle.

– Jeg passet ikke inn i hans tilværelse. Han ville ha mamma og ikke meg. Når jeg ble redd om natta og kom på soverommet deres for å få trøst, ble han rasende og slepte meg etter øret tilbake til senga mi. Jeg husker hvordan jeg sto utenfor mammas dør og hvisket "mamma-mamma" og håpte at det var hun og ikke han som skulle våkne.

Verre og verre

Den psykiske terroren tiltok, og Cecilie fikk etter hvert så mange negative tilbakemeldinger at hun var overbevist om at hun var helt ubrukkelig. Den fortvilede jentungen var ikke mer enn seks år da hun ringte til mormoren sin og klaget over hvor slem morens kjæreste var. Bestemoren ringte straks til stefaren, med det resultat at Cecilie ikke fikk lov til å ha noe med besteforeldrene å gjøre på mange år.

Den eneste muligheten hun hadde var å oppføre seg helt og holdent slik stefaren bestemte. Hun var alltid presis hjemme, vel vitende om at et minutt forsinkelse var nok til at hun falt i den dypeste unåde. Kom hun ikke hjem med de beste resultatene fra skolen, visste hun hva som ventet.

– Han var aldri fysisk stygg mot meg. Det var ikke nødvendig. Han hadde så mye makt at det var mer enn nok å terrorisere meg psykisk. Denne usynlige terroren var på mange måter verre enn om ▶

han hadde mishandlet meg fysisk. Jeg hadde ingen blåmerker eller andre synlige tegn på hvordan jeg ble behandlet. Ingen kunne se skadene på sjelen min, sier Cecilie og stryker hunden sin Vicky kjærlig.

Ti år skulle det ta før moren endelig klarte å bryte med mannen. Da han flyttet ut, ble Cecilie helt knust. Det var hennes feil. Det måtte være hennes feil! Hadde hun bare oppført seg bedre, fått bedre karakterer på skolen, veid mindre og løpt fortere, så hadde han nok blitt boende.

Den ulykkelige 15-åringen begynte å trene intenst, samtidig som hun kuttet kraftig ned på matinntaket. Vekten raste, moren fortvilte og Cecilie kjørte på, overbevist om at hun kunne slanke av seg alle problemer.

– En dag fikk mamma se meg naken da jeg skulle gå fra rommet og inn på badet. Mamma begynte å gråte, minnes Cecilie, som bare veide 35 kilo den gangen.

Det endte på sykehuset med sonde og tvangsføring; men da vekten var oppe igjen på et akseptabelt nivå, anså helsevesenet seg ferdig med problemet. 15-åringen hadde blitt innlagt for spiseforstyrrelser, nå spiste hun igjen. Ergo var hun frisk.

Elektrosjokk

Tiden fra spiseforstyrrelsene var over og fram til hun var 19, forløp uten større dramatik. Men plutselig en dag knekker Cecilie sammen og må tvangsinnges.

Det var kommet en stemme

"Vil du ta livet av deg, kan ikke vi stoppe deg."

i hodet hennes. En stemme så sterk og så autoritær at hun ikke hadde annet valg enn å gjøre som hun ble fortalt. "Dommeren", kalte hun ham.

Etter hun ble skrevet ut, følte Cecilie at hun trengte luftforandring og dro nordover for å bo hos sin far. Etter

◁ Cecilie og Kjell Atle gleder seg over alt det hyggelige de ennå ikke har rukket å oppleve sammen.

△ Cecilie trives godt hjemme i stua når freden har senket seg og striketoget kan komme fram.

fire år og fire adresseforandringer var hun tilbake på Sørlandet. Det siste året bodde hun på psykiatrisk i Tromsø. Problemene var slett ikke løst, og følelsen av håpløshet var sterkere enn noensinne.

Diagnosen, som Cecilie ikke fikk vite om før senere, var ustabil personlighetsforstyrrelse, eller såkalt borderline. Under en av innleggelsene fikk hun beskjed om at legene ikke trodde de ville klare å gjøre noe særlig med tilstanden hennes.

– Til slutt bestemte de seg for å gi meg elektrosjokkbehandling.

Cecilie var 23 år og en gjenganger i behandlingsapparatet. Hun husker ikke mye av

tiden da eletrosjokkbehandlingen (ECT) på-gikk, bortsett fra at narkosen hun fikk forut for sjokkene, var en kjærkommen flukt fra den hverdagen hun absolutt ikke klarte å hanske med.

Etter dette ble ting bare verre. Cecilie fikk stadige bekref-

telser på at hun ble oppfattet som et håpløst tilfelle. Etter en overdose med tabletter ble hun tvangsinnges bare for å møte en overlege som sendte henne hjem igjen med drosje straks de hadde fått giften ut av kroppen hennes. "Vil du ta livet av deg, kan ikke vi stoppe deg", var beskjeden hun fikk.

Redningen hennes ble psykologen Andreas Aamodt, som var tilsluttet psykiatrisk poliklinikk på sykehuset i Kristiansand. Han hadde en annen tilnærming til problemene hennes, og sørget for at et eget opplegg ble laget for den unge kvinnen.

– I stedet for å fokusere på at jeg burde skysses raskest mulig gjennom behandlingsapparatet, fikk jeg et botilbud så lenge behovet var der og et behandlingsopplegg der omsorg og kjærlighet fikk en helt annen plass enn tidligere, forteller Cecilie.

På bedringens vei

Resultatene lot ikke vente på seg, og allerede året etter var Cecilie friskere enn hun hadde vært siden tenårene. Helt frisk var hun imidlertid ikke, men ønsket om et normalt liv ble

stadig sterkere. Problemet var at hun fortsatt ikke klarte å si ifra når ting begynte å skjære seg. Derfor ble hun satt opp med faste innleggelsesdatoer da hun kunne komme tilbake. Dette ble de pustehullene hun trengte. Intervallene mellom innleggelsene ble lengre, helt til hun en dag ikke trengte dem lenger.

Cecilie ser seg rundt i den trivelige leiligheten mens hun klør Vicky kjærlig under haken. Av og til føles det fortsatt uvirkelig å tenke på alt det fine som er skjedd i livet hennes etter at behandlingsapparatet endelig fikk øynene opp for behovene hennes. Selv møtet med mannen hun nå er gift med, skjedde på psykiatrinstitusjonen der hun fikk hjelp. Kjell Atle Vigmostad var pasient ved dagposten på samme institusjon. I dag er de bare et vanlig ektepar med en uvanlig fortid.

– Det er rart hvor fort ting begynte å gå mye bedre når jeg først fikk den hjelpen jeg trengte. Et ledd i rehabiliteringen var at jeg jobbet på Randesund lysstøperi. Det er et lite småbruk der de har et lysstøperi og en liten butikk i tillegg til alle dyrene. I begynnelsen var jeg så sky at jeg gjemte meg hos dyrene straks

det kom folk på tunet, men litt etter litt torde jeg å treffe folk, og til sist stod jeg i butikken og tok imot kunder og nøt hvert sekund, forteller Cecilie.

– Nå når jeg ser tilbake, syns jeg møtet mitt med psykiatrien har vært vel så tøft som barndommen min. Alle kan få en skjev start i livet, men da er det viktig at det behandlingsapparatet som er konstruert for å fange opp slikt, faktisk fungerer. Det viktigste for meg akkurat nå er selvsagt at jeg er frisk, men det er fortvilende å tenke på at jeg kunne ha vært restituert lenge før hvis psykiatrien hadde vært raskere til å se

behovene mine, sier Cecilie.

Nå håper hun at erfaringene hun har gjort seg og tilbakemeldingene hun har gitt til hjelpeapparatet, skal bidra til at fagpersoner på psykisk helse tenker seg nøye om før de konkluderer med at et ungt menneske med livet foran seg er "et håpløst tilfelle".

– Det er så mye å glede seg over. Så mye jeg kan se fram til. Tenk hvis jeg ikke skulle fått del i alt det gode bare på grunn av at helsevesenet ikke tok meg på rette måten. Alt i alt må jeg vel være glad at det var jeg som gjorde meg disse erfaringene, slik at de kanskje kan brukes til noe positivt. □

CECILIE GIR HÅP

Psykolog Andreas Aamodt er mannen som Cecilie selv mener skal ha mye av æren for at hun i dag er frisk. Selv mener psykologen at Cecilies historie kan gi håp til andre.

– Cecilie er trolig det mest alvorlige tilfellet av personlighetsforstyrrelse som jeg har vært borti i min 14-årige karriere, sier Aamodt. – Når hun kunne bli frisk, er det håp for de aller fleste.

Psykologen har fått opphevet taushetsplikten for å kunne snakke åpent om sine erfaringer som Cecilies psykolog. Da han fikk henne inn første gangen, var hun et alvorlig tilfelle. Hun hadde et ekstremt negativt selvbilde og var helt uten evne til å ta ansvar for eget liv. Hele tiden gikk hun på akkord med sine menneskelige behov for blant annet forståelse, omsorg og hjelp. Prøvde å ignorere, undertrykke og avlede de vonde følelsene som oppsto da behovene ikke ble tilfredsstillt.

Sakte, men sikkert begynte han å bygge opp det maltrakterte selvbildet hennes. I begynnelsen nektet Cecilie å tro at det bodde noe godt i henne, men litt etter litt nådde de positive tilbakemeldingene fra Andreas Aamodt og kollegene hans inn.

– Jeg er veldig opptatt av at dette ikke kommer ut som kritikk av andre fagpersoner som har jobbet med Cecilie eller lignende tilfeller. Jeg vil heller at det lykkelige utfallet behandlingen av henne fikk kan bli en inspirasjonskilde både for psykisk syke og for behandlingsapparatet. Når Cecilie kunne bli frisk, er det gode nyheter for mange, sier Aamodt, som mener det var viktig å fokusere på behovene og følelsene hennes og passe på å følge henne opp på en positiv og konstruktiv måte samtidig som det negative selvbildet hennes ble angrepet hele tiden. Aamodt er fullt klar over at dette er en veldig ressurskrevende metode, men mener bestemt at det totalt sett er billigere å sette inn mye ressurser på å få et menneske friskt raskt i stedet for å få dem som gjengangere i helsevesenet.

◁ Psykolog Andreas Aamodt er mannen som Cecilie selv mener skal ha mye av æren for at hun i dag er frisk.